

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. liepos 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Nemokumo bylos – Reglamentas (ES) 2015/848 – 3 straipsnis – Tarptautinė jurisdikcija – Skolininko pagrindinių interesų vieta – Fizinis asmuo, kuris nevykdo savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos – Nuginčijama prezumpcija, kad šio asmens pagrindinių turtinių interesų vieta yra jo įprasta gyvenamoji vieta – Prezumpcijos paneigimas – Situacija, kai vienintelis skolininko nekilnojamasis turtas yra ne įprastos gyvenamosios vietos valstybėje narėje“

Byloje C-253/19

dėl *Tribunal da Relação de Guimarães* (Gimarainso apeliacinis teismas, Portugalija) 2019 m. vasario 14 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2019 m. kovo 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

MH,

NI

prieš

OJ,

Novo Banco SA

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas S. Rodin, teisėjai K. Jürimäe (pranešėja) ir N. Piçarra,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes, P. Lacerda, P. Barros da Costa ir L. Medeiros,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Wilderspin ir P. Costa de Oliveira,

susipažinęs su 2020 m. balandžio 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: portugalų.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (OL L 141, 2015, p. 19) išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant MH ir NI ginčą su OJ ir *Novo Banco SA* dėl pirmųjų pateikto prašymo iškelti nemokumo bylą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000

- 3 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191) buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentu 2015/848. Jo 13 konstatuojamojoje dalyje buvo nustatyta:

„Pagrindinių turtinių interesų vieta“ turėtų būti vieta, kurioje skolininkas reguliariai administruoja savo turtinius interesus, ir dėl to ją gali nustatyti trečiosios šalys.“

- 4 Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:

„Valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių turtinių interesų vieta, teismai turi jurisdikciją iškelti bankroto bylą. Jei tai yra bendrovė arba juridinis asmuo, kai nėra priešingų įrodymų, laikoma, kad jos pagrindinių turtinių interesų vieta yra jos registruota buveinė.“

Reglamentas 2015/848

- 5 Reglamento 2015/848 5, 23 ir 27–34 konstatuojamosiose dalyse skelbiama:

„(5) tam, kad vidaus rinka tinkamai veiktų, reikia vengti skatinti šalis perkelti turtą ar teismo procesą iš vienos valstybės narės į kitą ieškant palankesnio teisinio reglamentavimo visų kreditorių bendrai nenaudai [„forum shopping“];

<...>

(23) pagal šį reglamentą pagrindinę nemokumo bylą galima iškelti valstybėje narėje, kurioje yra skolininko pagrindinių interesų vieta. Ta byla yra universalus pobūdžio ir apima visą skolininko turtą. Siekiant apsaugoti įvairius interesus, šiame reglamente leidžiama lygiagrečiai su pagrindinėmis nemokumo bylomis iškelti šalutines nemokumo bylas ir nagrinėti jas kartu su pagrindinėmis. Šalutines nemokumo bylas galima kelti valstybėje narėje, kurioje yra skolininko įsisteigimo vieta. Šalutinės nemokumo bylos sukelia pasekmes tik toje valstybėje esančio skolininko turto atžvilgiu. Privalomos derinimo su pagrindinėmis nemokumo bylomis taisyklės užtikrina vienovę Sąjungoje;

<...>

- (27) prieš iškeldamas nemokumo bylą, kompetentingas teismas turėtų savo iniciatyva įvertinti, ar skolininko pagrindinių interesų vieta arba skolininko įsisteigimo vieta iš tikrųjų priklauso jo jurisdikcijai;
- (28) nustatant, ar skolininko pagrindinių interesų vietą gali nustatyti trečiosios šalys, reikėtų ypač daug dėmesio skirti kreditoriams ir tam, kurioje vietoje, jų supratimu, skolininkas administruoja savo interesus. <...>
- (29) šiame reglamente turėtų būti nustatytos tam tikros apsaugos priemonės, skirtos tam, kad būtų užkirstas kelias nesąžiningam ar piktnaudžiaujamam palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimui;
- (30) atitinkamai, turėtų būti įmanoma paneigti prezumpcijas, kad registruota buveinė, pagrindinė verslo vieta ir įprastinė gyvenamoji vieta yra pagrindinių interesų vieta, o atitinkamas valstybės narės teismas turėtų nuodugniai įvertinti, ar skolininko pagrindinių interesų vieta iš tiesų yra toje valstybėje narėje. Įmonės atveju turėtų būti įmanoma paneigti šią prezumpciją, kai įmonės centrinė administracija yra kitoje valstybėje narėje nei jos registruota buveinė, ir kai visapusiškas visų atitinkamų veiksmų įvertinimas rodo ir tą gali nustatyti trečiosios šalys, kad tikroji įmonės valdymo ir priežiūros bei jos interesų tvarkymo vieta yra toje kitoje valstybėje narėje. Fizinio asmens, kuris nevykdo savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, atveju turėtų būti įmanoma paneigti šią prezumpciją, pavyzdžiui, jei didžioji skolininko turto dalis yra ne jo įprastinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje arba jei galima nustatyti, kad jo pagrindinė persikėlimo priežastis buvo pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą naujojoje jurisdikcijoje ir jei toks prašymas iš esmės pažeistų kreditorių, kurie vykdė veiklą su skolininku dar iki tokio perkėlimo, interesus;
- (31) siekiant to paties su nesąžiningo ar piktnaudžiaujamo palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimo prevencija susijusio tikslo, prezumpcija, kad pagrindinių interesų vieta yra registruotos buveinės vietoje, asmens pagrindinėje verslo vietoje ar asmens įprastinėje gyvenamojoje vietoje, neturėtų būti taikoma, kai atitinkamai įmonės, juridinio asmens ar fizinio asmens, kuris vykdo savarankišką ūkinę komercinę ar profesinę veiklą, atveju skolininkas savo registruotą buveinę ar pagrindinę verslo vietą perkėlė į kitą valstybę narę per tris mėnesius prieš pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimą, o asmens, kuris nevykdo savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, atveju – skolininkas savo įprastinę gyvenamąją vietą perkėlė į kitą valstybę narę per šešis mėnesius prieš pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimą;
- (32) visais atvejais, kai atsižvelgiant į bylos aplinkybes kyla abejonių dėl teismo jurisdikcijos, teismas turėtų reikalauti, kad skolininkas pateiktų papildomų jo teiginius patvirtinančių įrodymų ir, kai tai leidžiama pagal nemokumo byloms taikytiną teisę – suteikti skolininko kreditoriams galimybę pareikšti savo nuomonę jurisdikcijos klausimu;
- (33) tais atvejais, kai teismas, kuriam pateiktas pareiškimas dėl nemokumo bylos iškėlimo, nustato, kad pagrindinių interesų vieta nėra jo teritorijoje, jis neturėtų iškelti pagrindinės nemokumo bylos;
- (34) be to, visiems skolininko kreditoriams turėtų būti suteikta veiksminga sprendimo iškelti nemokumo bylą užginčijimo priemonė. Sprendimo iškelti nemokumo bylą užginčijimo padariniai turėtų būti reglamentuojami nacionalinės teisės[.]“
- 6 Šio reglamento 3 straipsnio „Tarptautinė jurisdikcija“ 1 dalyje nustatyta:

„Jurisdikciją iškelti nemokumo bylą turi valstybės narės, kurios teritorijoje yra skolininko pagrindinių interesų vieta, teismai (toliau – pagrindinė nemokumo byla). Pagrindinių interesų vieta – tai vieta, kurioje skolininkas nuolat administruoja savo interesus ir kurią gali nustatyti trečiosios šalys.

Įmonės arba juridinio asmens atveju preziumuojama, kad jo (jos) pagrindinių interesų vieta yra jo (jos) registruotos buveinės vieta, jei nėra įrodymų, kad yra priešingai. Ta prezumpcija taikoma tik tuo atveju, jei registruota buveinė nebuvo perkelta į kitą valstybę narę per tris mėnesius iki pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimo.

Fizinio asmens, vykdančio savarankišką ūkinę komercinę ar profesinę veiklą, atveju preziumuojama, kad pagrindinių interesų vieta yra to fizinio asmens pagrindinė verslo vieta, jei nėra įrodymų, kad yra priešingai. Ta prezumpcija taikoma tik tuo atveju, jei fizinio asmens pagrindinė verslo vieta nebuvo perkelta į kitą valstybę narę per tris mėnesius iki pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimo.

Bet kurio kito fizinio asmens atveju preziumuojama, kad pagrindinių interesų vieta yra fizinio asmens įprastinė gyvenamoji vieta, jei nėra įrodymų, kad yra priešingai. Ta prezumpcija taikoma tik tuo atveju, jei įprastinė gyvenamoji vieta nebuvo perkelta į kitą valstybę narę per šešis mėnesius iki pareiškimo dėl nemokumo bylos iškėlimo pateikimo.“

7 Minėto reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Teismas, kuriam pateiktas pareiškimas dėl nemokumo bylos iškėlimo, savo iniciatyva patikrina, ar jis turi jurisdikciją pagal 3 straipsnį. Teismo sprendime, kuriuo iškeliama nemokumo byla, nurodoma, kokiais pagrindais grindžiama teismo jurisdikcija, ir visų pirma tai, ar jurisdikcija grindžiama 3 straipsnio 1 ar 2 dalimi.“

8 To paties reglamento 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Išskyrus atvejus, kai šiame reglamente numatyta kitaip, nemokumo byloms ir jų pasekmėms taikoma valstybės narės, kurios teritorijoje iškelta tokia byla, (toliau – valstybė, kurioje iškelta byla), teisė.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 9 Sutuoctiniai MH ir NI, nuo 2016 m. gyvenantys Norfolkė (Jungtinė Karalystė), kur jie dirba pagal darbo sutartį, kreipėsi į Portugalijos teismus su prašymu iškelti jiems nemokumo bylą. Pirmosios instancijos teismas, į kurį kreiptasi, pripažino, kad neturi tarptautinės jurisdikcijos nagrinėti šio prašymo, motyvuodamas tuo, kad pagal Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies ketvirtą pastraipą ieškovų pagrindinėje byloje pagrindinių interesų vieta buvo jų įprasta gyvenamoji vieta, esanti Jungtinėje Karalystėje, todėl pastarosios valstybės narės teismai turėjo jurisdikciją iškelti nemokumo bylą.
- 10 MH ir NI apeliacine tvarka apskundė pirmosios instancijos teismo sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, teigdami, kad šis sprendimas pagrįstas klaidingu Reglamente 2015/848 įtvirtintų taisyklių aiškinimu. Iš tiesų jų pagrindinių interesų vieta veikiau yra ne įprasta gyvenamoji vieta Jungtinėje Karalystėje, o Portugalijoje, kurioje yra vienintelis nekilnojamas turtas, kurio savininkai jie yra, ir kur buvo sudaryti visi sandoriai ir sudarytos visos sutartys, lėmusios jų nemokumą. Be to, nėra jokios sąsajos tarp jų įprastos gyvenamosios vietos ir jų nemokumą lėmusių faktinių aplinkybių, kurios visos susiklostė Portugalijoje. Taigi MH ir NI prašo pripažinti Portugalijos teismų tarptautinę jurisdikciją.
- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl teisingo Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies aiškinimo ir, konkrečiau kalbant, dėl kriterijų, kuriais remiantis būtų galima paneigti šioje nuostatoje numatytą paprastą prezumpciją, taikomą fiziniams asmenims, kurie nevykdo savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos.

- 12 Tas teismas iš esmės pažymi, kad, kalbant apie šiuos fizinius asmenis, minėto reglamento 30 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog šią prezumpciją turėtų būti galima paneigti, pavyzdžiui, jei didžioji dalis skolininko turto yra už valstybės narės, kurioje yra skolininko įprasta gyvenamoji vieta, ribų.
- 13 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal da Relação de Guimarães* (Gimrainso apeliacinis teismas, Portugalija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal [Reglamentą 2015/848] valstybės narės teismai turi jurisdikciją iškelti pagrindinę nemokumo bylą piliečiui, kurio vienintelis nekilnojamasis turtas yra toje valstybėje, nors jo ir jo šeimos įprasta gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, kurioje jis dirba pagal darbo sutartį?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 14 Savo vieninteliu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies ketvirta pastraipa turi būti aiškinama taip, kad joje numatyta prezumpcija dėl tarptautinės jurisdikcijos iškelti nemokumo bylą nustatymo, pagal kurią fizinio asmens, nevykdančio savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, pagrindinių interesų vieta yra jo įprasta gyvenamoji vieta, paneigiama vien dėl to, kad vienintelis šio asmens nekilnojamasis turtas yra ne įprastos gyvenamosios vietos valstybėje narėje.
- 15 Kaip matyti iš Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos, bendrasis sąsajos kriterijus nustatant tarptautinę jurisdikciją iškelti nemokumo bylą yra skolininko pagrindinių interesų vieta. Tuo konkrečiu atveju, kai skolininkas yra fizinis asmuo, nevykantis savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje numatyta nugincijama prezumpcija, kad šio asmens pagrindinių interesų vieta yra jo įprasta gyvenamoji vieta.
- 16 Siekiant atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, pirma, reikia patikslinti sąvokos „pagrindinių interesų vieta“, kaip ji suprantama pagal minėtą reglamentą, prasmę ir apimtį.
- 17 Pirmiausia primintina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją iš vienodo Sąjungos teisės taikymo ir lygybės principo reikalavimų matyti, kad tuomet, kai Sąjungos teisės nuostatos sąvokos aiškiai nenurodo valstybių narių teisės, taikomos norint nustatyti jų prasmę ir apimtį, jų reikšmė visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai, atsižvelgiant į nuostatos kontekstą ir nagrinėjamu teisės aktu siekiamą tikslą (2011 m. spalio 20 d. Sprendimo *Interedil*, C-396/09, EU:C:2011:671, 42 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 18 Taigi, kadangi Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalyje nėra jokios nuorodos į valstybių narių teisę, joje esančios sąvokos turi būti aiškinamos autonomiškai ir vienodai. Būtent dėl to, kad šio reglamento sąvoka „pagrindinių interesų vieta“ turi savarankišką reikšmę, ji turi būti aiškinama vienodai, nesvarbu, kokie yra nacionalinės teisės aktai (pagal analogiją žr. 2011 m. spalio 20 d. Sprendimo *Interedil*, C-396/09, EU:C:2011:671, 43 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 19 Antra, dėl Reglamento Nr. 1346/2000 3 straipsnio 1 dalyje vartojamos sąvokos „pagrindinių turtinių interesų vieta“ Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad šios sąvokos apimtis paaiškinta šio reglamento 13 konstatuojamojoje dalyje, kurioje nurodyta, kad „pagrindinių turtinių interesų vieta turėtų būti vieta, kurioje skolininkas reguliariai administruoja savo turtinius interesus, todėl ją gali patikrinti trečiosios šalys“. Iš to Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad iš šios sąvokos matyti, jog pagrindinių interesų vieta nustatoma remiantis objektyviais ir trečiųjų šalių patikrinamais kriterijais. Šis objektyvumas ir galimybė tretiesiems asmenims patikrinti yra būtini siekiant užtikrinti teisinį saugumą ir numatomumą, susijusius su teismo, kompetentingo iškelti pagrindinę nemokumo bylą, nustatymu (2016 m. gegužės 24 d. Nutarties *Leonmobili ir Leone*, C-353/15, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:374, 33 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 20 Tą patį aiškinimą reikia taikyti ir nustatant sąvokos „pagrindinių interesų vieta“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą 2015/848, prasmę ir apimtį. Iš tiesų, kaip savo išvados 29 punkte pažymėjo generalinis advokatas, taikant šį reglamentą, kuriuo buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentas Nr. 1346/2000, objektyvių kriterijų taikymas yra labai svarbus siekiant užtikrinti teisinį saugumą ir jurisdikciją turinčio teismo nustatymo numatomumą. Be to, Reglamente 2015/848 numatytomis tarptautinės jurisdikcijos taisyklėmis siekiama, kaip nurodyta jo 5 konstatuojamojoje dalyje, vengti skatinti šalis perkelti turtą ar teismo procesą iš vienos valstybės narės į kitą ieškant palankesnio teisinio reglamentavimo visų kreditorių bendrai nenaudai.
- 21 Šio reglamento 28 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kad „nustatant, ar skolininko pagrindinių interesų vietą gali nustatyti trečiosios šalys, reikėtų ypač daug dėmesio skirti kreditoriams ir tam, kurioje vietoje, jų supratimu, skolininkas administruoja savo interesus“. Iš tiesų rėmimasis objektyviais kriterijais, kuriuos gali patikrinti trečiosios šalys, kad nustatytų skolininko pagrindinių interesų vietą, turi leisti nustatyti teismą, su kuriuo skolininkas tikrai susijęs, ir taip patenkinti kreditorių teisėtus lūkesčius.
- 22 Taigi skolininko pagrindinių interesų vieta turi būti nustatyta bendrai įvertinus visus objektyvius kriterijus, kuriuos gali patikrinti trečiosios šalys, ypač kreditoriai, kurie gali nustatyti faktinę vietą, kur skolininkas paprastai administruoja savo interesus.
- 23 Trečia, iš pačios Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos formuluotės matyti, kad pirmiausia išdėstyti argumentai vienodai taikomi visiems skolininkams, nesvarbu, ar tai bendrovės, juridiniai asmenys, ar fiziniai asmenys. Šis bendrasis sąsajos kriterijus nustatant tarptautinę jurisdikciją nemokumo bylos iškėlimo tikslais ir objektyviais bei trečiųjų šalių patikrinamais kriterijais grindžiamas požiūris, kurį reikia taikyti, *a fortiori* galioja fiziniams asmenims, nevykdantiems savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos.
- 24 Atsižvelgiant į tai reikia patikslinti, kad, kaip savo išvados 45 ir 49 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, reikšmingi kriterijai nustatant fizinio asmens, nevykdančio savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, pagrindinių interesų vietą yra kriterijai, susiję su jo turtine ir ekonomine padėtimi, o tai atitinka vietą, kur šis asmuo administruoja savo ekonominius interesus ir gauna bei išleidžia didžiąją dalį savo pajamų, arba vietą, kur yra didžioji jo turto dalis.
- 25 Antra, reikia patikslinti Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje įtvirtintos prezumpcijos apimtį. Iš pačios šios nuostatos formuluotės, siejamos su šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, matyti, kad preziumuojama, jog fizinis asmuo, nevykdantis savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, kol neįrodyta priešingai, paprastai administruoja savo interesus toje vietoje, kur yra jo įprasta gyvenamoji vieta, nes yra didelė tikimybė, kad ši vieta atitiks jo pagrindinių ekonominių interesų centrą. Iš to matyti, kad tol, kol ši prezumpcija nepaneigta, valstybės narės, kurioje yra ši gyvenamoji vieta, teismai turi tarptautinę jurisdikciją iškelti šiam fiziniam asmeniui nemokumo bylą.
- 26 Vis dėlto Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje numatyta, kad ši prezumpcija galioja tik tol, kol neįrodyta kitaip, o šio reglamento 30 konstatuojamojoje dalyje patikslinta, kad šią prezumpciją galima paneigti, pavyzdžiui, jei didžioji skolininko turto dalis yra ne jo įprastos gyvenamosios vietos valstybėje narėje arba jei galima nustatyti, kad jo pagrindinė persikėlimo priežastis buvo pateikti prašymą iškelti nemokumo bylą esant naujai jurisdikcijai ir jei toks prašymas iš esmės pažeistų kreditorių, kurie vykdė veiklą su skolininku dar iki tokio perkėlimo, interesus.
- 27 Kaip savo išvados 55 punkte pažymėjo generalinis advokatas, vien to, kad yra įvykdytos šioje konstatuojamojoje dalyje nurodytos aplinkybės, nepakanka Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies ketvirtoje pastraipoje įtvirtintai prezumpcijai paneigti.

- 28 Iš tiesų, nors skolininko turto buvimo vieta yra vienas iš objektyvių ir patikrinamų kriterijų, į kuriuos gali atsižvelgti trečiosios šalys tam, kad nustatytų vietą, kur skolininkas paprastai administruoja savo interesus, ši prezumpcija gali būti paneigta tik bendrai įvertinus visus šiuos kriterijus. Iš to matyti, kad vien to, jog vienintelis fizinio asmens, nevykdančio savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, nekilnojamas turtas yra ne jo įprastos gyvenamosios vietos valstybėje narėje, nepakanka šiai prezumpcijai paneigti.
- 29 Be to, šiuo atveju ieškovai pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme tvirtina, kad Portugalija yra ne tik valstybė narė, kurioje yra jų vienintelis nekilnojamas turtas, bet ir valstybė narė, kurioje buvo sudaryti sandoriai ir sutartys, lėmusios jų nemokumą.
- 30 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nors nemokumo situacijos priežastis savaime nėra svarbus veiksnys nustatant fizinio asmens, nevykdančio savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, pagrindinių interesų vietą, vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į visus objektyvius ir trečiųjų šalių patikrinamus veiksnius, susijusius su jo turtine ir ekonomine padėtimi. Tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kaip buvo priminta šio sprendimo 24 punkte, ši situacija yra vieta, kur ieškovai pagrindinėje byloje paprastai administruoja savo ekonominius interesus ir gauna bei išleidžia didžiąją dalį savo pajamų, arba vieta, kurioje yra didžioji jų turto dalis.
- 31 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento 2015/848 3 straipsnio 1 dalies pirma ir ketvirta pastraipos turi būti aiškinamos taip, kad jose numatyta prezumpcija dėl tarptautinės jurisdikcijos iškelti nemokumo bylą nustatymo, pagal kurią fizinio asmens, nevykdančio savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, pagrindinių interesų vieta yra jo įprasta gyvenamoji vieta, nėra paneigiama vien dėl to, kad vienintelis šio asmens nekilnojamas turtas yra ne įprastos gyvenamosios vietos valstybėje narėje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 32 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų 3 straipsnio 1 dalies pirma ir ketvirta pastraipos turi būti aiškinamos taip, kad jose numatyta prezumpcija dėl tarptautinės jurisdikcijos iškelti nemokumo bylą nustatymo, pagal kurią fizinio asmens, nevykdančio savarankiškos ūkinės komercinės ar profesinės veiklos, pagrindinių interesų vieta yra jo įprasta gyvenamoji vieta, nėra paneigiama vien dėl to, kad vienintelis šio asmens nekilnojamas turtas yra ne įprastos gyvenamosios vietos valstybėje narėje.

Parašai.